

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 7799/20

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקש: יוסף רומנו

נגד

המשיבים: 1. עיריית נתניה
2. שמואל הולדר

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 11.10.2020 בת"א 32827-08-16 שניתנה על-ידי כב' השופט מיכאל תמיר

בשם המבקש: עו"ד תמיר אקסלרוד

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופט מיכאל תמיר) בת"א 32827-08-16 מיום 11.10.2020, במסגרתה חויב המבקש בהפקדת ערובה להבטחת הוצאות המשיבה בסך 25,000 ש"ח. בנוסף, הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה עד להכרעה בבקשת רשות הערעור.

1. ביום 14.8.2016 הגיש מר עמוס רומנו, אביו המנוח של המבקש (להלן: האב המנוח), תביעה כספית בסך 4,000,000 ש"ח נגד המשיבה (להלן: עיריית נתניה או העירייה). על פי כתב התביעה במעשיה ובמחדליה אפשרה עיריית נתניה הקמת דוכנים בלתי חוקיים בשוק העירוני בנתניה, ובכך אילצה את האב המנוח, אשר היה אותה עת בעל חנות למכירת פירות וירקות, להתמודד עם "תחרות פרועה, בלתי הוגנת, ובלתי שוויונית" מצד אותם סוחרים (סעיף 2 לכתב התביעה). לצד כתב התביעה הגיש האב המנוח בקשה לפטור מלא מאגרת בית משפט בשל העדר יכולת כלכלית. ביום 30.10.2016 ניתנה החלטת בית משפט קמא (כב' השופטת הלית טילש) אשר דחתה את

בקשת האב המנוח לפטור מלא מאגרה, וקבעה פטור חלקי מאגרה עד לסכום תביעה של 1,500,000 ש"ח.

2. בחלוף כחצי שנה, ביום 5.1.2017, הגיש האב המנוח כתב תביעה מתוקן במסגרתו הופחת הסעד המבוקש לסך של 3,000,000 ש"ח, בעילות דומות לכתב התביעה המקורי. סמוך לאחר מכן, ביום 14.1.2017, הלך האב המנוח לבית עולמו. המבקש, בנו של המנוח, ביקש להיכנס בנעלי האב לצורך התביעה, והגיש בקשה לכתב תביעה מתוקן בו התווספה כנתבעת גם ראשת העיר נתניה אותה העת. ביום 26.6.2017 התיר בית המשפט קמא הגשתו של כתב תביעה מתוקן. בין הצדדים התנהלו הליכי גישור שלא צלחו, וביום 29.11.2018 הגיש המבקש בקשה נוספת לתיקון כתב התביעה. הפעם הועמדה התביעה על סך של 2,783,800 ש"ח, נמחקה ממנה ראשת העיר נתניה ותחתיה התווסף נתבע אחר – מר שמואל הולדר בעל דוכנים שכנים לחנות המבקש. כמו כן כלל כתב התביעה המתוקן טענות שלא נזכרו בכתב התביעה בנוסחו הקודם. ביום 7.5.2019 נעתר בית המשפט קמא לבקשה לתיקון כתב תביעה בשלישית, והשית על המבקש הוצאות לטובת העירייה בסך של 7,500 ש"ח. ביום 4.9.2019 הושתו על המבקש הוצאות נוספות בסך של 1,500 ש"ח בגין בקשתו ל"פטור מתשלום הוצאות" בניגוד לסדרי הדין.

לשלמות התמונה יצוין כי בין האב המנוח לעירייה התנהלו מספר הליכים קודמים בקשר למדיניות האכיפה של העירייה ביחס להצבת דוכנים בשוק העירוני (ראו: בג"ץ 5089/97 רומנו נ' עיריית נתניה (1.4.1998); ועת"מ (ת"א) 1946-08 רומנו נ' עיריית נתניה ואח' (6.2.2011)).

3. לאחר שהוגשו כתבי הגנה, ולאחר שהתקיים קדם משפט בתיק, הגישה העירייה בקשה לחייב את המבקש בהפקדת ערובה להבטחת הוצאותיה בהתאם לתקנה 519(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: התקט"א). בבקשתה, טענה העירייה כי סיכויי התביעה קלושים, הואיל ולמבקש אין זכות מוקנית להיעדר תחרות בשוק, כי אין קשר סיבתי בין התנהלות העירייה לבין הנזקים הנטענים על-ידי המבקש, כי לעירייה טענות סף חזקות כגון התיישנות ומעשה בית-דין, וכי המבקש אינו רשאי לתקוף את שיקול דעת העירייה במתן היתרי רוכלות לדוכנים בשוק העירוני ודרכי האכיפה הנבחרות על ידה. עוד נטען, כי מכתבי הטענות השונים שהגיש המבקש לבית משפט קמא, בפרט בקשתו לפטור מתשלום ההוצאות שהושתו עליו, עולה שהוא מצוי בקשיים כלכליים חמורים, באופן היוצר חשש ממשי כי לא ניתן יהיה לגבות ממנו את החיוב בהוצאות ככל שיושת עליו במידה שתביעתו תידחה.

4. תשובתו של המבקש לבקשה להפקדת ערובה התפרשה על פני 22 עמודים, ונטען בה, בתמצית, כי על פי ההלכה הפסוקה אין לחייב תובע בשר ודם בערובה להוצאות בערכאה דיונית אלא במקרים חריגים אשר מקרהו אינו נמנה עליהם. לשיטת המבקש, טענות העירייה בדבר סיכויי התביעה נטענו באופן סתמי וללא ביסוס, ולמעשה עסקינן בתביעה מבוססת היטב אשר סיכוייה להתקבל טובים. באשר למצבו הכלכלי של המבקש נטען כי זה נגרם כתוצאה ממעשיה ומחדליה של העירייה, וכי חרף מצבו הכלכלי הצליח המבקש לגייס כספים עבור אגרת בית המשפט ועבור ההוצאות שהושתו עליו על ידי בית משפט קמא.

5. ביום 11.10.2020 ניתנה החלטת בית משפט קמא. לאחר שסקר את פסיקתו של בית משפט זה, ובחן את טענות הצדדים, קבע בית המשפט קמא כי יש להיעתר לבקשת העירייה, ולהורות למבקש להפקיד ערובה להבטחת הוצאותיה. בכל הנוגע למצבו הכלכלי של המבקש נקבע כי הוא עצמו טען למצב כלכלי קשה, בין היתר בקשר עם הבקשה לפטור מתשלום אגרת בית משפט, ובבקשתו לקבלת "פטור מתשלום הוצאות" שהושתו עליו. בית המשפט קמא סבר כי חרף העובדה שהמבקש הצליח בסופו של דבר לגייס את הסכומים הדרושים לצורך תשלום האגרה החלקית וההוצאות שהוטלו עליו, הרי שקם חשש כי בשל מצבו הכלכלי העירייה לא תצליח לגבות הוצאות העשויות להיפסק לטובתה. עוד צוין, כי בשלב זה אין אפשרות לדון ולהכריע בטענת המבקש לפיה העירייה היא זו שאחראית למצבו הכלכלי הקשה.

אשר לסיכויי התביעה דן בית המשפט קמא, מבלי לקבוע מסמרות בדבר, בטענות מרכזיות אותן העלה המבקש בכתב התביעה המתוקן, והצביע על מספר קשיים הגלומים בהן. בין היתר ציין בית המשפט קמא כי חלק מטענות המבקש כבר נדונו והוכרעו בהליכים קודמים; כי בקשת ביזיון בית משפט שהגיש המבקש ביחס להליך קודם נדחתה, תוך שצוין כי העירייה פעלה כיאות; כי חוות הדעת שצרף המבקש לכתב התביעה המתוקן איננה מבססת את הנזק הנטען עקב התנהלות העירייה; וכי המבקש תבע סך של 670,000 ש"ח פיצויים בגין עוגמת נפש מבלי לפרט את חישוב הסכום. נוכח כל אמור, הורה בית המשפט קמא למבקש להפקיד ערובה להבטחת הוצאות העירייה בסך 25,000 ש"ח תוך 45 ימים.

מכאן בקשת רשות הערעור שלפניי.

6. בבקשת רשות הערעור, אשר הוגשה ביום 11.11.2020, מתבקש בית משפט זה להורות על ביטול החלטת בית משפט קמא. הנימוק המרכזי עליו נסובה בקשת רשות הערעור הוא כי בית המשפט קמא השתמש בסמכותו להורות על הפקדת ערובה להוצאות בניגוד להלכה הפסוקה, אשר ייחדה את השימוש בסעיף למצבים בהם מדובר בתובע שאין לו מען בארץ או כאשר מדובר בתובע תושב חוץ. עוד נטען, כי מצבו הכלכלי של המבקש אומנם איננו מהמשופרים, אולם יחד עם זאת אין הוא מצוי בחובות, וחרף מצבו שילם עד כה אגרה, הוצאות משפט ואף חובות של האב המנוח. המבקש מדגיש את היותו אדם קשה יום, במיוחד נוכח המשבר הפוקד בימים אלו את הארץ והעולם, אולם מדגיש שאין בכך הצדקה למנוע ממנו גישה לערכאות. הדברים מקבלים משנה תוקף, כך לגישת המבקש, נוכח הימנעותו של בית המשפט קמא מלקבוע כי התביעה היא תביעה חסרת סיכוי או אף כי סיכוייה נמוכים. המבקש התייחס לכל אחת מקביעותיו של בית משפט קמא בדבר הקשיים הגלומים בטענות הנזכרות בכתב התביעה המתוקן, והסביר מהו לשיטתו המענה לקשיים אלו.

7. לאחר עיון בבקשת רשות הערעור על נספחיה, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות, אף מבלי להידרש לתגובת המשיבה. ממילא, יש לדחות גם את הבקשה לעיכוב ביצוע שהוגשה לצידה.

8. כלל הוא כי החלטות הנוגעות להפקדת ערובה הן מסוג ההחלטות הדיוניות-ניהוליות, אשר בהן לערכאה הדיונית יש שיקול דעת רחב, ומשכך תימנע ערכאת הערעור מלהתערב בהחלטות אלו, אלא במקרים חריגים בהם ההחלטה ניתנה בניגוד לדין או שהיא גורמת לעיוות דין (רע"א 4339/19 קילקר נ' נועם, פסקה 12 (27.08.2019); רע"א 6857/19 שחם נ' כפיר, פסקה 9 (3.11.2019)). בפסיקתו של בית משפט זה הותוו מספר שיקולים אותם נדרש בית המשפט להביא בחשבון כבואו לחייב בהפקדת ערובה להוצאות: הבטחת תשלום הוצאות הצד הפסיבי (ככל שייפסקו לו הוצאות); הרתעה מהגשת תביעות סרק; והגנה על זכות הגישה לערכאות (ראו: רע"א 7687/18 מנהל מע"מ לוד נ' מרעב חסן בנייה וסחר בע"מ, פסקה 9 והאסמכתאות שם (15.07.2020)).

9. ההחלטה לחייב בהפקדת ערובה להוצאות במקרה זה אינה מצדיקה התערבות ערכאת הערעור, וזאת בשים לב להתדיינות העבר, לאופן ניהול ההליך הנוכחי, לסיכויי התביעה ולמצבו הכלכלי של המבקש. בית המשפט קמא התחשב בזכות הגישה לערכאות, בכך שקבע את סכום הערובה להוצאות על הצד הנמוך, הן באופן אבסולוטי בשים לב לשיעור ההוצאות שעשוי להיפסק בהינתן מאפייני התביעה, והן כאחוזים מתוך גובה הפיצויים הנתבעים בתביעה – פחות מאחוז מסכום הפיצוי הנתבע בסך 2,738,800 ש"ח.

בנסיבות אלה, ומשנראה כי בית המשפט קמא הביא בחשבון את מכלול השיקולים הרלוונטיים, אין זהו המקרה החריג המצדיק התערבות ערכאת הערעור.
10. סוף דבר: בקשת רשות הערעור נדחית איפוא, וממילא נדחית גם הבקשה לעיכוב ביצוע. משלא נתבקשה תשובה אינני עושה צו להוצאות. מתוך התחשבות במבקש, ניתנת בזאת ארכה להפקדת הערובה להוצאות בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי עד ליום 31.12.2020.

ניתנה היום, ח' בכסלו התשפ"א (24.11.2020).

ש ו פ ט